

7. Телюк В.А. Особенности отраслевых программ развития промышленности / В.А. Телюк, Е.В. Кулиш // http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/eprom/2008_43/st_43_09.pdf

8. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. <http://www.cisstat.com/rus/>

Рассмотрено состояние, тенденции и перспективы развития машиностроительного комплекса Украины. На основе методики PEST-анализа проведен анализ факторов, которые оказывают влияние на развитие отрасли.

Ключевые слова: *промышленность, машиностроение, отрасль, факторы влияния.*

This article gives a quick overview to main trends and prospects of machine-building complex of Ukraine. The author reveals the structure of the industry. The article presents an analysis of the factors that influence the development of machine-building complex of Ukraine.

Key words: *industry, engineering, branch, influence factor.*

Надійшло 15.10.2010.

УДК 338.512:658.5

О.В. Шепеленко

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСАКЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті розглянуто показники оцінки ефективності трансакційних витрат на основі розрахунку сукупності запропонованих загальних і часткових показників; проведено оцінку ефективності трансакційних витрат суб'єкта господарювання.

Ключові слова: *трансакційні витрати, ефективність управління трансакційними витратами, інтегральний коефіцієнт трансакційних витрат, коефіцієнт управління трансакційними витратами.*

Постановка питання. Перехід України до інституціональної моделі розвитку є запорукою активізації політичних, економічних та соціальних процесів, формування ефективної політики державного регулювання економіки та мінімізації ступеня невпевненості суб'єктів господарювання. Проте протягом перехідного періоду зберігаються негативні прояви ринкових деформацій – тінізація економіки, руйнування правосвідомості суспільства, посилення внутрішнього та зовнішнього опортунізму з боку всіх учасників ринкових відносин. За таких умов життєдіяльність суб'єктів господарювання значною мірою залежить від впровадження новітніх концепцій управління, важливе місце серед яких посідає концепція управління витратами і, в тому числі, трансакційними. Існування трансакційних витрат і зростання їх величини є характерною рисою здійснення підприємницької діяльності в ринковій економіці. Цьому сприяють низька специфікація прав власності, недостатньо розвинуте інформаційне забезпечення процесів

господарювання, висока вартість сектора трансакцій тощо. Зростання трансакційних витрат негативним чином впливає на цінову політику суб'єктів господарювання, зменшує ефективність виробництва і продажу продукції, ставить під загрозу фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємств. У той же час низькі трансакційні витрати не стимулюють економічну динаміку, що обумовлене впливом на асортиментну різноманітність продуктів, вироблених суб'єктами господарювання. В умовах низьких трансакційних витрат спостерігається низький конкурентний тиск у безлічі сегментів ринку; відсутність інвестиційної активності і конкуренції.

Аналіз досліджень. Дослідженню методологічних і практичних основ трансакційних витрат присвячено багато наукових розробок таких учених, як О. Вільямсон, Г. Демсец, Д. Норт, О.Н. Олейник, В.Л. Тамбовцев, С.І. Архієреєв, І.П. Булеев, В.М. Геєць, Г.В. Козаченко тощо [1–4]. Завдяки їх роботам розкрито питання місця і ролі трансакційних витрат у процесах ринкової трансформації економіки України, формування її інституціональних структур.

Разом з цим є цілий ряд невирішених проблем, зокрема у сфері управління трансакційними витратами, що потребує аналізу і оцінки.

Метою статті є обґрунтування показників оцінки ефективності трансакційних витрат та їх практичне застосування.

Результати оцінки трансакційних витрат потрібні в управлінні ними з метою оптимізації, що спрямована на підвищення економічної стійкості суб'єкта господарювання, а отже, його конкурентоспроможності.

Для розрахунку показників оцінки трансакційних витрат необхідно зібрати, виділити і згрупувати дані про трансакційні витрати з даних бухгалтерської звітності, звітності про фінансові результати, оперативної звітності, результатів експертних оцінок. За кожним видом трансакційних витрат слід підсумовувати. Для цього потрібна детальна класифікація трансакційних витрат за кожним видом, яка для різних підприємств має індивідуальний характер і може бути конкретизована залежно від прямої діяльності суб'єкта господарювання.

У роботі використана авторська класифікація трансакційних витрат [5], яку наведено в табл. 1.

Аналіз структури трансакційних витрат здійснюють методом відносних величин. Після того, як усі витрати підприємства у їх абсолютному вираженні згруповано, важливо виявити питому вагу окремих елементів і їх співвідношення в загальній величині трансакційних витрат. Це дозволяє встановити, які елементи мають найбільш питому вагу в загальній величині витрат, і тим самим накреслити основний напрям заходів щодо зниження трансакційних витрат.

Для аналізу і оцінки трансакційних витрат пропонується ввести такі часткові показники:

– коефіцієнт трансакційних витрат на гривню валового доходу:

$$K_{ТВ/ВД} = \frac{ТВ}{ВД}, \quad (1)$$

де $ТВ$ – трансакційні витрати;

$ВД$ – валовий дохід;

– коефіцієнт трансакційних витрат, які пов'язанні з реалізацією трансакцій, на гривню валового доходу:

$$K_{TB_T/ВД} = \frac{TB_T}{ВД}, \quad (2)$$

де TB_T – трансакційні витрати, які пов'язанні з реалізацією трансакцій;
– коефіцієнт трансакційних витрат, які пов'язанні з функціонуванням інститутів та інституцій, на гривню валового доходу:

$$K_{TB_I/ВД} = \frac{TB_I}{ВД}, \quad (3)$$

де TB_I – трансакційні витрати, які пов'язанні з функціонуванням інститутів та інституцій;
– коефіцієнт рентабельності трансакційних витрат:

$$P_{TB} = \frac{ЧП}{ТВ}, \quad (4)$$

де $ЧП$ – чистий прибуток суб'єкта господарювання;
– коефіцієнт рентабельності трансакційних витрат, які пов'язанні з реалізацією трансакцій:

$$P_{TB_T} = \frac{ЧП}{TB_T}, \quad (5)$$

– коефіцієнт рентабельності трансакційних витрат, які пов'язанні з функціонуванням інститутів та інституцій:

$$P_{TB_I} = \frac{ЧП}{TB_I}, \quad (6)$$

– інтегральний коефіцієнт трансакційних витрат:

$$K_{TB} = \sqrt{\left(\frac{ЧП}{TB_T} + \frac{ЧП}{TB_I}\right) \left(\frac{ВД}{TB_T} + \frac{ВД}{TB_I}\right)}. \quad (7)$$

У рамках дослідження викликає інтерес вивчення співвідношення темпів зростання валового доходу і темпів зростання трансакційних витрат, а також темпів зростання чистого прибутку і темпи зростання трансакційних витрат. Якщо темпи зростання трансакційних витрат нижчі за темпи зростання валового доходу і темпів зростання чистого прибутку, то можна зробити висновок про ефективне управління трансакційними витратами. Якщо темпи зростання трансакційних витрат вище хоч би одного з показників темпів зростання валового доходу або темпів зростання чистого прибутку, тоді йдеться про неефективне управління трансакційними витратами. Отже, видається доцільним ввести коефіцієнт ефективності управління трансакційними витратами:

$$K_y = \frac{T_{ВД}}{T_{ТВ}} \cdot \frac{T_{ЧП}}{T_{ТВ}}. \quad (8)$$

Критерій ефективності управління трансакційними витратами за допомогою коефіцієнта (8) полягає в тому, що якщо значення коефіцієнта (8) менше одиниці, то управління трансакційними витратами здійснюється неефективно, якщо його значення більше одиниці – то управління ефективне. Чим більше величина коефіцієнта ефективності управління

транзакційними витратами управління, тим більш ефективно використовуються транзакційні витрати в діяльності суб'єкта господарювання.

Таблиця 1

Класифікація транзакційних витрат

Вид транзакційних витрат	Структура виду транзакційних витрат
Витрати, що пов'язані з реалізацією транзакцій	Витрати на утримання служби маркетингу
	Витрати на придбання інформаційного забезпечення
	Витрати на дослідження ринку і рекламу
	Витрати на підготовку, укладання і реалізацію контрактів
	Витрати на забезпечення якості продукції
	Витрати з обслуговування дебіторської заборгованості
	Витрати на дослідження і розробки
	Витрати
Витрати, що пов'язані з функціонуванням державних та громадських інститутів та інституцій	Витрати на реєстрацію юридичної особи
	Витрати на утримання юридичної служби
	Витрати на захист майнових прав
	Витрати із здійснення діяльності в легальній економіці
	Витрати на оплату послуг спеціалізованих установ
	Витрати з відходу в нелегальну економіку
	Витрати на участь у заходах
	Витрати на утримання вищих установ і політичних партій
	Витрати на підвищення ділової репутації

Часткові показники (1)–(6), інтегральний коефіцієнт транзакційних витрат (7), коефіцієнт ефективності управління транзакційними витратами (8) рекомендується застосовувати одночасно, оскільки використання їх окремо не дає повного уявлення про результативність транзакційних витрат.

На підприємствах ФПГ «Альтком», що займаються видобутком, виготовленням і переробкою будівельної сировини і матеріалів, роботами з проектування, промислового і цивільного будівництва, а також будівництва автошляхів, проведено аналіз стану транзакційних витрат. Протягом 2006–2009 рр. слід зазначити тенденцію збільшення транзакційних витрат досліджуваних підприємств ФПГ «Альтком». Можна констатувати, що найбільш значними упродовж усього періоду були такі види транзакційних витрат: витрати зі здійснення діяльності в легальній економіці, витрати на підготовку, укладання і реалізацію контрактів, витрати на утримання служби маркетингу, витрати з обслуговування дебіторської заборгованості, витрати із забезпечення якості продукції. На усіх підприємствах ФПГ «Альтком», за винятком ВАТ «Тельманівський кар'єр «Альтком», величина транзакційних витрат, що пов'язані з реалізацією транзакцій, більше величини транзакційних витрат, що пов'язані з функціонуванням інститутів та інституцій.

Показники оцінки транзакційних витрат підприємств ФПГ «Альтком», що отримані на основі аналітичної інформації, наведено в табл. 2.

Достатньо низький рівень коефіцієнта транзакційних витрат на гривню валового доходу ТОВ «Цегельний завод «Альтком», що супроводжується практичною стабільністю і слабо вираженою тенденцією до збільшення,

пояснюється тим, що досліджуване підприємство є лідером з виробництва облицювальної і рядової цегли. Слід зазначити, що при збільшенні темпів зростання трансакційних витрат на 41,19% маємо збільшення темпів зростання валового доходу на 19,09%, чистого прибутку – на 25,99%, що свідчить про неефективне використання трансакційних витрат. Спостерігається зниження коефіцієнта рентабельності трансакційних витрат (табл. 2).

На ВАТ «Тельманівський кар'єр «Альтком» коефіцієнт трансакційних витрат на гривню валового доходу має тенденцію до зниження. Слід зазначити підвищення коефіцієнтів рентабельності трансакційних витрат.

Таблиця 2

Часткові показники оцінки трансакційних витрат ФПГ «Альтком»

Показники		Значення показників				Відхилення		
		Рік				2007 від 2006	2008 від 2007	2009 від 2008
		2006	2007	2008	2009			
ТОВ «Цегельний завод «Альтком»	$K_{ТВ/ВД}$	0,0477	0,0566	0,0605	0,0617	0,01	0,00	0,00
	$P_{ТВ}$	0,0474	0,0423	0,0410	0,0397	-0,01	0,00	0,00
	$K_{ТВ_T/ВД}$	0,0281	0,0337	0,0372	0,0383	0,0056	0,0035	0,0010
	$K_{ТВ_I/ВД}$	0,0196	0,0229	0,0232	0,0234	0,0033	0,0004	0,0002
	$P_{ТВ_T}$	0,0804	0,0710	0,0666	0,0640	-0,0094	-0,0044	-0,0026
	$P_{ТВ_I}$	0,1154	0,1045	0,1067	0,1046	-0,0109	0,0022	-0,0021
ВАТ «Тельманівський кар'єр «Альтком»	$K_{ТВ/ВД}$	0,1325	0,1287	0,0979	0,0940	-0,0039	-0,0308	-0,0039
	$P_{ТВ}$	0,1928	0,1957	0,2512	0,6864	0,0029	0,0556	0,4351
	$K_{ТВ_T/ВД}$	0,0516	0,0507	0,0386	0,0377	-0,0009	-0,0121	-0,0009
	$K_{ТВ_I/ВД}$	0,0809	0,0779	0,0592	0,0563	-0,0030	-0,0187	-0,0030
	$P_{ТВ_T}$	0,4951	0,4962	0,6364	1,7100	0,0011	0,1402	1,0736
	$P_{ТВ_I}$	0,3158	0,3231	0,4151	1,1466	0,0073	0,0920	0,7315
ТОВ «Альтком» Інвестбуд»	$K_{ТВ/ВД}$	0,1562	0,1390	0,1318	0,0975	-0,0172	-0,0072	-0,0343
	$P_{ТВ}$	0,9571	0,9760	0,9994	0,9654	0,0189	0,0234	-0,0340
	$K_{ТВ_T/ВД}$	0,1061	0,0916	0,0853	0,0622	-0,0146	-0,0062	-0,0231
	$K_{ТВ_I/ВД}$	0,0501	0,0474	0,0465	0,0353	-0,0026	-0,0009	-0,0112
	$P_{ТВ_T}$	1,4086	1,4817	1,5439	1,5131	0,0731	0,0622	-0,0308
	$P_{ТВ_I}$	2,9864	2,8596	2,8335	2,6667	-0,1267	-0,0261	-0,1668

Показники		Значення показників				Відхилення		
		Рік				2007 від 2006	2008 від 2007	2009 від 2008
		2006	2007	2008	2009			
ТОВ «Енергобуд «Альтком»	$K_{ТВ/ВД}$	0,1088	0,1100	0,1255	0,1275	0,0012	0,0155	0,0020
	$P_{ТВ}$	0,9547	0,9628	0,9960	1,0005	0,0081	0,0332	0,0046
	$K_{ТВ_T/ВД}$	0,0600	0,0609	0,0702	0,0715	0,0009	0,0093	0,0013
	$K_{ТВ_I/ВД}$	0,0487	0,0491	0,0553	0,0560	0,0003	0,0062	0,0007
	$P_{ТВ_T}$	1,7295	1,7382	1,7801	1,7834	0,0087	0,0419	0,0034
	$P_{ТВ_I}$	2,1310	2,1583	2,2610	2,2791	0,0273	0,1027	0,0181
ТОВ «Шляхове будівництво «Альтком»	$K_{ТВ/ВД}$	0,12	0,06	0,05	0,04	-0,06	-0,01	-0,01
	$P_{ТВ}$	0,49	0,62	0,72	0,81	0,14	0,10	0,09
	$K_{ТВ_T/ВД}$	0,0710	0,0365	0,0317	0,0260	-0,0344	-0,0048	-0,0057
	$K_{ТВ_I/ВД}$	0,0485	0,0245	0,0208	0,0166	-0,0240	-0,0038	-0,0042
	$P_{ТВ_T}$	0,8174	1,0408	1,1952	1,3308	0,2234	0,1544	0,1356
	$P_{ТВ_I}$	1,1959	1,5509	1,8252	2,0859	0,3550	0,2744	0,2606

На ТОВ «Альтком» Інвестбуд» показник трансакційних витрат на гривню валового доходу має тенденцію до зниження. Легко помітити коливання коефіцієнта рентабельності трансакційних витрат, а також тенденцію підвищення коефіцієнта рентабельності трансакційних витрат, що пов'язані із здійсненням трансакцій, і тенденцію зниження коефіцієнта рентабельності трансакційних витрат, що пов'язані з функціонуванням інститутів та інституцій.

Коефіцієнт трансакційних витрат на гривню валового доходу ТОВ «Альтком» Енергобуд» має тенденцію до підвищення. ТОВ «Альтком» Енергобуд» проводить роботи з досліджень, проектування, будівництва, комплектації, монтажу, пусконаладки і здачі в експлуатацію генеруючих потужностей, ліній електропередач, підстанцій і розподільних мереж. Аналіз показує підвищення коефіцієнта рентабельності трансакційних витрат, що свідчить про вживання заходів з удосконалення управління трансакційними витратами на підприємстві.

На ТОВ «Шляхове будівництво «Альтком» значення коефіцієнта трансакційних витрат на гривню валового доходу знижується, спостерігається тенденція збільшення коефіцієнта рентабельності трансакційних витрат, а також тенденція підвищення коефіцієнтів рентабельності трансакційних витрат.

Значення інтегрального коефіцієнта трансакційних витрат на підприємствах ФПГ «Альтком» знаходиться в діапазоні від 3,41 до 18,38 (табл. 3). Такі коливання обумовлені факторами: соціально-економічними (рівень розвитку ринкової інфраструктури, створення організацій саморегулювання, інформатизація діяльності фірм та ін.), інституціонально-правовими (рівень ефективності адміністративного управління і правоохоронної системи, стан інституціонального середовища), організаційними (рівень стандартизації методів вимірювання, обліку і звітності). На підприємствах ФПГ «Альтком», спостерігається стійка тенденція збільшення інтегрального коефіцієнта трансакційних витрат, за винятком ТОВ «Цегельний завод «Альтком», ТОВ «Альтком» Енергобуд».

Величина інтегрального коефіцієнта трансакційних витрат, яка досягає більшого значення, свідчить про більш високу ефективність використання трансакційних витрат, проте в деяких випадках це може бути викликано суб'єктивними причинами. Тому значення цього коефіцієнта в статистичній таблиці має невеликий інтерес, більш важливою для оцінки трансакційних витрат є його динаміка.

Таблиця 3

Загальні показники трансакційних витрат ФПГ «Альтком»

Підприємства	Інтегральний коефіцієнт трансакційних витрат			Коефіцієнт ефективності управління трансакційними витратами		
	Рік					
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
ТОВ «Цегельний завод «Альтком»	3,59	3,48	3,41	0,75	0,91	0,95
ВАТ «Тельманівський кар'єр «Альтком»	5,16	6,71	11,25	1,05	1,69	2,84
ТОВ «Альтком» Інвестбуд	11,79	12,06	13,63	1,15	1,08	1,31
ТОВ «Альтком» Енергобуд	11,97	11,43	11,37	1,00	0,91	0,99
ТОВ «Шляхове будівництво «Альтком»	13,29	15,52	18,38	2,51	1,35	1,39

Коефіцієнт ефективності управління трансакційними витратами є більш чутливим до зміни ефективності їх використання. При аналізі трансакційних витрат інтегральний коефіцієнт уможливує виявлення в цілому тенденції їхнього використання в діяльності підприємства щодо зміни форми власності на продукцію. Досить велике значення інтегрального коефіцієнта трансакційних витрат на всіх підприємствах ФПГ «Альтком» свідчить про ефективність використання трансакційних витрат. Проте на ТОВ «Цегельний завод «Альтком» значення коефіцієнта ефективності управління трансакційними витратами менше одиниці, але є тенденція до збільшення цього коефіцієнта та наближення його значення до одиниці. На ТОВ «Альтком» Енергобуд» його значення коливається близько одиниці, оскільки приблизно однакові темпи зростання трансакційних витрат, валового доходу, чистого прибутку (табл. 3).

Слід відзначити наявність лагу при аналізі трансакційних витрат, який дозволяє оцінювати трансакційні витрати як ефективні при неефективному управлінні трансакційними витратами на ТОВ «Цегельний завод «Альтком», ТОВ «Альтком» Енергобуд», що вказує на необхідність удосконалення управління трансакційними витратами з метою прийняття управлінських рішень щодо своєчасного усунення негативної ситуації, які сприятимуть підвищенню ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Дослідження показали, що якщо чистий прибуток відсутній на підприємстві, то деякі коефіцієнти розрахувати неможливо, що ускладнює процес управління трансакційними витратами.

Висновки. На основі аналізу запропонованих загальних і часткових показників для оцінки ефективності трансакційних витрат слід відзначити, що коефіцієнт ефективності є більш чутливим до зміни ефективності використання трансакційних витрат щодо інтегрального коефіцієнта трансакційних витрат. Проте при аналізі трансакційних витрат інтегральний коефіцієнт дозволяє виявити в цілому тенденцію їх використання в господарській діяльності підприємства в частині зміни форми власності на продукцію.

Слід зазначити наявність лагу при аналізі трансакційних витрат, який дозволяє оцінювати трансакційні витрати як ефективні при неефективному управлінні трансакційними витратами, що надає можливість для управління трансакційними витратами з метою своєчасного ухвалення управлінських рішень, що спрямовані на усунення негативної ситуації та дозволяють підвищити ефективність діяльності суб'єкта господарювання.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є можливість використання отриманих результатів у процесі оцінки і подальшого стимулювання працівників, зайнятих здійсненням трансакцій. У той же час підприємство не повинне прагнути до абсолютного скорочення трансакційних витрат, оскільки активізація маркетингової діяльності призводить до збільшення трансакційних витрат. Тому, за результатами дослідження, нормальною слід вважати ситуацію, коли темпи зростання трансакційних витрат будуть нижчі за темпи зростання результативних показників. Таким чином, інституціональний підхід до дослідження складних процесів ринкових відносин надає можливість для дослідження механізмів все ще недостатньо вивчених процесів реалізації трансакцій, перешкод на їх шляху. Теорія трансакційних витрат дає методологію вимірювання цих витрат, яка може бути реалізована у відповідних моделях.

Список використаної літератури

1. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки: монографія / Д. Норт; пер. з англ. І. Дзюби. — К.: Основи, 2000. — 198 с.
2. Архиреев С.И. Трансакционная архитектура / С.И. Архиреев // Экономическая теория. — 2004. — № 1. — С. 69–83.
3. Булеев И.П. Управление трансакционными издержками в переходной экономике: монография / И.П. Булеев // НАН України. Ін-т економіки пром-ти. — Донецьк: ІЕП, 2002. — 154 с.
4. Управління затратами підприємства: монографія / Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, Л.Ю. Хлап'юнов, Г.А. Макухін. — К.: Лібра, 2007. — 320 с.

5. Шепеленко О.В. К вопросу о классификации транзакционных издержек / О.В. Шепеленко // Экономические проблемы и перспективы стабилизации экономики Украины: сб. науч. тр.: в 2 т. / НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. — Донецк, 2006. — Т. 2. — С. 331–347.

В статье рассмотрены показатели оценки эффективности транзакционных затрат на основе расчета совокупности предложенных общих и частных показателей; проведена оценка эффективности транзакционных затрат субъекта хозяйствования.

Ключевые слова: транзакционные затраты, эффективность управления транзакционными затратами, интегральный коэффициент транзакционных затрат, коэффициент управления транзакционными затратами.

In the article the indexes of estimation of efficiency of transaction costs are considered on the basis of calculation of aggregate of the offered general and private indexes the estimation of efficiency of transaction costs of management subject is conducted.

Key words: transaction costs, efficiency of transaction costs, integrated transaction cost coefficient, transaction costs coefficient.

Надійшло 15.10.2010.

УДК 336.225.621(477)

И.С. Шкура

ОПРЕДЕЛЕНИЕ БЕЗРИСКОВОЙ СТАВКИ В УКРАИНСКИХ УСЛОВИЯХ

Необходимость определения безрисковой ставки возникает при решении многих задач инвестиционного менеджмента: расчете стоимости собственного капитала, оценке стоимости ценных бумаг, определении ставки дисконтирования для оценки эффективности инвестиционных проектов, оценке объектов недвижимости и др. Адекватный выбор безрисковой ставки влияет на результаты расчетов и, следовательно, на решение об инвестициях.

Ключевые слова: безрисковая ставка, финансовые инвестиции, оценка эффективности проектов, ставка по депозитам, LIBOR, ставка рефинансирования, межбанковский кредит, государственные ценные бумаги.

Постановка проблемы. Необходимость определения безрисковой ставки возникает при решении многих задач инвестиционного менеджмента: расчете стоимости собственного капитала, оценке стоимости ценных бумаг, определении ставки дисконтирования для оценки эффективности инвестиционных проектов, оценке объектов недвижимости и др. Адекватный выбор безрисковой ставки влияет на результаты расчетов и, следовательно, на решение об инвестициях.

Анализ последних исследований и публикаций. В теории инвестиционного анализа всегда уделяется внимание вопросу расчета ставок дисконтирования в целом и безрисковой ставки в частности. При расчете ставки дисконтирования в процессе оценки используется ряд методик, которые,